קמ"ל [1]ויצאה חנם כו' ולמר בר רב אשי דאמר ולאו ק"ו הוא הא אמרינן (א)מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא ה"מ היכא דליכא לשנויי אבל (ג)היכא דאיכא לשנויי משנינן: ותנא מייתי לה מהכא דתניא [2]כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה וגו' אין קיחה אלא בכסף וכן הוא אומר [3]נתתי כסף השדה קח ממני והלא דין הוא ומה אמה העבריה שאינה נקנית בביאה נקנית בכסף זו שנקנית בביאה אינו דין שתקנה בכסף יבמה תוכיח שנקנית בביאה ואינה נקנית בכסף מה ליבמה שכן אין נקנית בשטר תאמר בזו שנקנית בשטר ת"ל כי יקח איש הא למה לי קרא הא אתיא לה (ט)אמר רב אשי משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא מהיכא קא מייתית לה מאמה העבריה מה לאמה העבריה שכן יוצאה בכסף תאמר בזו שאינה יוצאה בכסף ת"ל כי יקח איש ואיצטריך למיכתב ויצאה חנם ואיצטריך למיכתב כי יקח איש דאי כתב רחמנא כי יקח הוה אמינא קידושין דיהב לה בעל דידה הוו כתב רחמנא ויצאה חנם ואי כתב רחמנא ויצאה חנם הוה אמינא היכא דיהבה (ג)(ליה) איהי לדידיה וקידשתו הוו קידושי (ד)כתב רחמנא כי יקח ולא כי תקח: (ה)ובעלה מלמד שנקנית בביאה והלא דין הוא ומה יבמה שאין נקנית (ו)בכסף נקנית בביאה זו שנקנית בכסף אינו דין שנקנית בביאה אמה העבריה תוכיח שנקנית בכסף ואין נקנית בביאה מה לאמה העבריה שאין קנינה לשום אישות תאמר בזו שקנינה לשום אישות ת"ל ובעלה ולמה לי קרא הא אתיא לה אמר רב אשי משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא מהיכא קא מייתית לה מיבמה (ז)מה ליבמה שכן זקוקה ועומדת תאמר בזו שאין זקוקה ועומדת תלמוד לומר ובעלה: ומנין

הא אמרת כו'. ומאי תקשה ליה אי אשמועינן קרא בגר דאלונית דתיפוק ליה: והנא מייתי ליה מהכא. קידושי כסף דיליף להו רב יהודה לעיל(א) מאין כסף נפקי ליה לתנא מקיחה דשדה עפרון: כי יקח איש אשה ובעלה. והצריכה הכתוב גט לפוטרה מקיחה זו כדכתב סיפא דקרא והיה אם לא תמצא וגו': והלא דין הוא. שתהא נקנית בכסף מק"ו ולמה לי קרא: שאינה נקנית בביאה. אם מסרה ליה לביאה לשם שפחה אינה שפחתו בכך: נקנית בכסף. כדכתיב מכסף מקנתו (ויקרא כה): זו שנקנית בביאה. כדיליף לקמן מובעלה: יבמה אינה נקנית בכסף. ליכנס להיות כאשתו להוציאה בגט בלא חליצה כדיליף לקמן (דף יד.) יבמה יבא עליה ויבמה ביאה גומרת בה ואין כסף גומר בה: מעיקרא דדינא. ממקום שאתה בא ללמוד דהיינו אמה העבריה יש להשיב ולהכי קאמר מעיקרא דדינא פירכא שהתשובה שהשיב בתחילה יבמה תוכיח לאו מעיקרא דדינא אתיא אלא ממקום אחר: שכן יוצאה בכסף. שפודה את עצמה בתוך שש שנים אם תרצה כדכתיב (שמות כא) (ט)והפדה והואיל וכסף חשוב בה לפדותה חשוב נמי לקנותה: שאינה יוצאה בכסף. כדנפקא לן (י) מספר כורתה ואין דבר אחר כורתה: ואיצטריך למיכתב ויצאה חנם. למילף מיניה כדיליף לעיל יש כסף לאדון אחר: היכא דיהבה איהי לדידיה. כסף וקדשתו דאמרה ליה התקדש לי: ליהוו קידושין. דכיון דאשמועי' דכסף עביד אישות מה לי כסף דידיה מה לי כסף דידה להכי הדר תנא קרא זימנא אחריתי בהדיא כי יקח איש ולא כי תקח אשה לאיש: שכן אין קנינה לשום אישות. הלכך לא שייכא בה ביאה: שכן זקוקה ועומדת. לזה מחמת קידושי המת ואין ביאה באה אלא לגמור אבל קנין דמעיקרא לא: שטר

מעיקרא דדינא פירכא שכן יוצאת בכסף. ה"ה דמצי למינקט שכן יוצאת בשש ויובל וסימנין אלא ניחא ליה למפרך פירכא דשייכא אף בשפחה כנענית דהוה מצי למיעבד ק"ו משפחה כנענית דלא שייכי פירכא דסימנים ושש ויובל הקשה ה"ר יעקב מאורליינ"ש אכתי למה לי כי יקח נהי דלא מצי יליף מק"ו מ"מ נילף מהיקישא שהקישה לאמה העבריה מואם אחרת יקח לו הקישה הכתוב לאחרת כדאיתא לקמן (דף טז.) ואמה העבריה נפקא לן לקמן (דף יד:) שנקנית בכסף מוהפדה ומה אמה נקנית בכסף אף אשה נקנית בכסף דאין משיבין על (י)ההיקש וי"ל דאי מהיקש לחוד ה"א דלא סגי בפרוטה עד שיהא ב' פרוטות כדבעינן באמה העבריה כדמוכח לקמן(ט) ורבינו נתנאל תירץ כיון דלא ידענו דאמה העבריה נקנית בכסף אלא מוהפדה דהואיל ויוצאה בכסף נקנית בכסף לא ילפי' מיניה קנין של אשה לפי שביציאתה אינה יוצאה בכסף כמו אמה העבריה: מה לאמה העבריה שכן יוצאה בכסף. וא"ת נילף כסף מביאה ומה ביאה שאין קונה באמה העבריה קונה באשה כסף שקונה באמה העבריה אינו דין שיקנה באשה וי"ל כ"ש דאיכא למיפרך יבמה תוכיח שנקנית בביאה ואינה נקנית בכסף(א): היכא דיהבה לדידיה וקידשתו. פי' בקונטרס שאומרת הרי אתה מקודש לי וקשה שהרי באיש אינו נופל לשון קידושין שאין נאסר בכך לשאר נשים ויש לפרש שאומרת הרי אני מקודשת לך וצריך לומר דיהבה לדידיה לאו דוקא שהרי אביה מקבל הקידושין(ב) אלא רוצה לומר ואמרה: כתב רחמנא כי יקח ולא כי תקח אשה לאיש. תימה כיון דעיקר קרא דכי יקח אתא למימר שהיא לא תקדשנו מה צריך למילף קיחה קיחה משדה עפרון בלאו הכי שמעינן ליה מדכתיב כי יקח ולא כי תקח אשה את איש וי"ל דאי לאו ג"ש הוה מוקמינן קרא דכי יקח איש אקידושין של ביאה אבל בקידושי כסף לא בעינן נתן הוא ואמר הוא להכי איצטריך גזירה שוה לאורויי דכי יקח מיירי בכסף ואפ"ה בעינן נתן הוא ואמר הוא(ג): ובעלה מלמד שנקנית בביאה. וא"ת תיפוק ליה מדכתיב כי יקח דמשמע נמי לשון ביאה כמו כולהו (מ) קיחה דעריות איש אשר יקח את אחותו(נ) ואשה אל אחותה לא תקח(ס) איש אשר יקח את אשת אחיו(ע) וי"ל דשאני היכא דאי אפשר לפרשו בענין אחר כדאמרינן בפ' נושאין על האנוסה (יבמות דף נז.) ליקוחין כתובין בתורה סתם (פ) הראויה לשכיבה שכיבה הראויה לקיחה קיחה וא"ת ונילף מג"ש (א) דנקנית בביאה כדאמרי' בריש הבא על יבמתו (שם דף נה:(ג)) אשה לבעלה מנין שנקנה בהערלה אתיא קיחה קיחה וי"ל דאי לאו כתב ובעלה עיקר ביאה לא הוה גמרינן מקיחה דעריות דכיון דקיחה דהתם לא מישתעי בקנין כלל אבל לחשב הערלה כגמר ביאה גמרינן שפיר: אמה העבריה תוכיח שנקנית בכסף ואינה נקנית בביאה. תימה אי הוה שתיק מובעלה ה"א אמה העבריה נמי נקנית בביאה מק"ו דהא לקמן (דף ט:) ממעטינן מובעלה אמה העבריה והכא אילו לא נכתב ובעלה קאמר וי"ל דהכי פריך והלא דין הוא דמשום אשה לא איצטריך ובעלה דאתיא בק"ו ואי למעוטי אמה העבריה לכתוב קרא ובעל והוי מוקי למעוטי אמה דמשום היא גופה לא צריך וה"א יתירה למה לי(ד) ומשני אי לא כתב אלא ובעל היא גופה לא הוה אתיא בקל וחומר דהוה אמינא אמה העבריה תוכיח: מה ליבמה שכן זקוקה ועומדת. וא"ת הלא אין מועיל לה זקיקתה לענין כסף וא"כ כל זה אכניס בקל וחומר ונימא הכי ומה יבמה שאע"פ שהיא זקוקה ועומדת אין נקנית בכסף ונקנית בביאה(ה) אשה שאינה זקוקה ונקנית בכסף אינו דין שנקנית בביאה ולא יזיק לה מה שאינה זקוקה(ו) דכי האי גוונא צריך לומר פרק כיצד הרגל (ב"ק דף כה.) דבעי לאוכוחי התם דקרן משלם בחצר הניזק נזק שלם מק"ו דשן ורגל שפטורין ברשות הרבים חייבין ברשות הניזק נזק שלם קרן שחייב ברשות הרבים חצי נזק אינו דין שחייב ברשות הניזק נזק שלם והקשה ר"י התם דאיכא למיפרך מה לשן ורגל דהזיקן מצוי תאמר בקרן שאין הזיקו מצוי ומפרש ר"י התם דלענין חיוב נזק שלם ברשות הניזק לאו חומרא היא למיפרך מינה שהרי אינה מועלת כלום בשן ורגל לחייב חצי נזק ברה"ר כקרן וכל זה אכניס בקל וחומר ומה שן ורגל שאע"פ שהזיקן מצוי פטורין ברשות הרבים חייבין ברשות הניזק נזק שלם קרן שאע"פ שאין הזיקו מצוי חייב ברשות הרבים חצי נזק אינו דין שחייב בחצר הניזק נ"ש ונראה לר"י דהכי פריך שכן זקוקה ועומדת לביאה כלומר שעיקר מצותה להקים לאחיו שם הילכך נקל לה להקנות בביאה(ז) יותר מאשה וה"ר אלעזר משנ"א פי' שכן זקוקה ועומדת שביאה זו אינה עושה אלא גומרת קדושי ראשון ומשום דאשכחן ביאה גומרת לא נאמר שתקנה תחלת קנין(ח). [וע' תוס' ב"ק כה. ד"ה אני]: ומניין

תורה אור השלם

1. וְאִם שְׁלָשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף: שמות כא יא
2. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: דברים כד א
3. וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן בְּאָזְנֵי עַם הָאָרֶץ לֵאמֹר אַךְ אִם אַתָּה לוּ שְׁמָעֵנִי נָתַתִּי כֶּסֶף הַשָּׂדֶה קַח מִמֶּנִּי וְאֶקְבְּרָה אֶת מֵתִי שָׁמָּה: בראשית כג יג

גליון הש"ס

גמ' א"ר אשי כו' מעיקרא דדינא פירכא. תמורה כח ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ובעלה וכו' ונילף מג"ש דקיחה קיחה דנקנית בביאה:

מוסף רש"י

דידה הוו. לדידה הוי האי כסף (לעיל ג.). שכן זקוקה ועומדת. לפיכך תופס פה בכל דהו (לקמן מד.).

תוס' ר"י הזקן

אצטריך למכתב. תרוייהו להשלים דין קדושי כסף. דידה הוו. דמכי ויצאה לא גמרינן אלא שהאיש נותן כסף, ת"ל ויצאה חנם והיתה דגמרינן אבל יש כסף לאדון. ומויצאה חנם חזינא דהיכא דיהיב איהו לדידה הוי דאב. אבל מצית למימר דאי איהי יהבה לדידיה הוו קדושי, ת"ל כי יקח איש שהאיש לוקח ונותן כסף.

מסורת הש"ס

א) [פסחים יח: וש"נ], ב) [פסחים עז: חולין קיח:], ג) [ברכ"י ובתוס' ליתא], ד) [בדפו"ר ליתא מכאן עד ובעלה. ובכת"י ליתא לתיבות ולא כי תקח. ולפנינו ע"פ המהרש"א], ה) [לקמן ט:], ו) [לקמן יד ע"א], ז) [לקמן ט:] [ולקמן מד.], ח) [דף ג:], ט) [לקמן טו ע"א], י) [לקמן ה ע"א], כ) [ב"ק סג ע"ב], ל) [דף יג.], מ) [ג"ל קידושין. ועי"ן], נ) [ויקרא כ, יז], ס) [שם יח, יח], ע) [שם כ, כא], פ) [בדפו"ר: הראויה. וכן בהמשך], צ) [ושם ד"ה קיחה], ק) [וצ"ל וילאה חנם דגמרינן].

מוסף תוספות

א. והורע כחו של כסף שאינו קונה ביבמה במקום שביאה קונה. תוס' הרא"ש. ב. ואי איהי יהבא כספא לדידיה היכי הוי כסף דאב דזכות בתו זכי ליה רחמנא ולא זכות חתנו. ריטב"א. ג. ה"א כי יקח אקדושי שטר או ביאה קאי דבהנהו דוקא בעינן אמר הוא אבל בקידושי כסף אימא דנתן הוא סגי ואפי' אמרה היא קמ"ל גז"ש דקיחה קיחה לאורויי לן דכי יקח בקידושי כסף איירי דאפי' כי נתן הוא בעינן נמי אמר הוא וכ"ש בקידושי שטר וביאה שאין שם נתינה חשובה דבעינן אמר הוא. תלמידי הרשב"א. ד. דלקמן דריש מה"א דובעלה למעוטי אמה העבריה וה"ק הכא לישתוק מן ה"א דובעלה ולא לכתוב אלא ובעל ועיקר קידושי ביאה ניליף מיבמה ומיעוטא דאמה העבריה נדרוש מובעל דאם אינו ענין לגופו תנהו ענין למעוטי אמה העבריה. תוס' הרא"ש. ה. וא"כ הויא לה ביאה חמורה מכסף. ריטב"א. ו. בשלמא רוב פירכות שבתלמוד שהן מעין חומרות הק"ו ניחא כגון מה ליבמה שאינה נקנית בשטר, מה לאמה העבריה שכן יוצאה בכסף וכו', וכיון שמצינו בה חומרא לענין זה הדין יש ליתן בה חומרא אחרת מענין אותו הדין. תוס' הרא"ש. ז. אבל גבי כסף לא מהני לה זקוקה ועומדת. שם. ח. דיבמה זקוקה ועומדת וביאה זו עושה נישואין ולפיכך אין כסף קונה בה שאינו עושה נישואין אלא אירוסין בכל מקום תאמר בזו שאינה זקוקה ועומדת והיאך יקנה בה ביאה מפני שהיא עושה נשואין ביבמה הרי לאירוסין היא צריכה. רמב"ן.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ומנין שאף בשטר ודין הוא ומה כסף [א]שאין מוציא מכנים שטר שמוציא אינו דין שמכנים מה לכסף [ב]שכן פודין בו [א]הקדש ומעשר שני תאמר שטר [ג]שאין פודין בו הקדש ומעשר שני דכתיב [ג]ונתן הכסף [1]וקם לו אמר קרא [2]ויצאה והיתה [ד]מקיש הויה ליציאה מה יציאה בשטר אף הויה נמי בשטר [ה]ואקיש נמי יציאה להויה מה הויה בכסף אף יציאה בכסף אמר אביי יאמרו כסף מכנים כסף מוציא סניגור יעשה קטיגור אי הכי שטר נמי יאמרו שטר מוציא שטר מכנים [ו]קטיגור יעשה סניגור מילי דהאי [ז]שטרא לחוד ומילי דהאי שטרא לחוד הכא נמי האי כספא לחוד והאי כספא לחוד טיבעא מיהא חד הוא רבא אמר אמר קרא [ח][3]וכתב לה בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף ואימא בכתיבה מתגרשת ואינה מתקדשת בכתיבה הא כתיב ויצאה והיתה מקיש וכו' ומה ראית מסתברא קאי בגירושין ממעט גירושין קאי בגירושין וממעט קידושין ולרבי יוסי הגלילי דאפיק ליה להאי קרא לדרשא אחרינא שאינה מתגרשת בכסף מנא ליה אמר קרא ספר כריתות [ט]ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה ורבנן האי כריתות מאי עבדי ליה [י]מיבעי ליה [ד]לדבר הכורת בינו לבינה [כ]כדתניא [ה]הרי זה גיטיך ע"מ שלא תשתי יין על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות כל שלשים יום הרי זה כריתות ורבי יוסי הגלילי מכרת כריתות קא נפקא ליה ורבנן כרת כריתות לא משמע להו חדא מחדא לא אתיא תיתי חדא מתרתי הי תיתי לא ליכתוב רחמנא בשטר ותיתי מהנך מה להנך שכן הנאתן מרובה לא ניכתוב רחמנא בביאה ותיתי מהנך מה להנך שכן קנינן מרובה לא ניכתוב רחמנא בכסף ותיתי מהנך מה להנך שכן ישנן בע"כ וכ"ת כסף נמי בע"כ באמה העבריה [ל]באישות מיהא לא אשכחן: [מ]אמר רב הונא חופה קונה מקל וחומר ומה כסף שאינו מאכיל בתרומה קונה חופה [ו]שמאכלת [נ]בתרומה אינו דין שתקנה וכסף אינו מאכיל [ס]והאמר עולא [ז]דבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה שנאמר [4]וכהן כי יקנה נפש קנין כספו והאי קנין כספו הוא ומה טעם אמרו אינה אוכלת גזירה שמא ימזגו לה כוס בבית אביה ותשקנו לאחיה ולאחותיה אלא פריך הכי ומה כסף שאינו גומר קונה חופה

רש"י

שטר שאין פודין בו הקדשות. אם כתב לגזבר שטר על מעות פדיון הקדש אין הקדישו פדוי דבעינן ונתן הכסף וקם לו: **האי שטרא לחוד והאי שטרא לחוד.** בזה כתוב לשון כניסה וזה מפורש לשון יציאה: **האי כספא לחוד.** כשהוא נותנו מפרש על מנת מה הוא נותנו: **חד הוא.** אינו נזכר בתוכו אם להוציא אם להכניס: **קאי בגירושין וממעט קידושין.** בתמיה: **ולר' יוסי הגלילי דמפיק ליה להאי וכתב לדרשא אחרינא.** בפ"ב דגיטין (דף כא:): **לדבר הכורת.** שיהא הספר מבדילן ולא שיהא בו תנאי האוגדן: **אין זה כריתות.** שכל ימיה היא נאגדת בו לקיים תנאי זה מחמתו: **הרי זה כריתות.** אפילו מיד דהיא תקיים תנאו ותלך שאפשר דברים הללו לבא לידי הבדלה: **מכרת כריתות.** דהוה מצי למיכתב ספר כרת דמשמע ספר כורתה והך דרשא אחריתי מייתורא דלישנא: **חדא מחדא לא אתיא כו'.** הכי קשיא ליה האי תנא דלעיל דפריך בכולהו והלא דין הוא והדר דלא אתו מדינא ואצרכיה קרא למה לי קרא בכולהו נהי דחדא מחדא לא אתיא תיתי חדא מתרתי במה מצינו בהצד השוה שבהן שקונין בעלמא וקונין כאן אף אני אביא את השלישי שהרי כולם קונים במקום אחר כסף ושטר קונה באמה העבריה כדלקמן (דף יד:) ביאה קונה ביבמה: **כסף וביאה הנאתן מרובה.** אבל שטר אירוסין אין בו לה שום הנאה שהרי אין כתוב בו אלא הרי את מקודשת לי: **קנינן מרובה.** שקונין קרקעות ועבדים: **בע"כ.** ביאה קונה ביבמה בע"כ דנפקא לן ביבמות (דף נד.) מויבמה[פ] וכן שטר מוציא את האשה בע"כ מבעלה: **באמה העבריה בע"כ.** שאביה מוכרה שלא מדעתה: **כסף שאינו מאכיל בתרומה.** אם נתארסה לכהן כדתנן בכתובות (דף נז:) אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה: **שאינו גומר.** להוציאה מרשות אביה למעשה ידיה ולירושתה: אף

תוספות

ומניין שאף בשטר. ומק"ו דאמה העבריה שאין נקנית בביאה ונקנית בשטר ליכא למימר חדא משום דאמה גופה מדאיתקש לאחרת נפקא לן לקמן (דף טז.) ואפילו לרב חסדא דיליף לה מלא תלא כצאת העבדים אבל נקנית היא בקנין העבדים איכא למיפרך כדלעיל שכן יוצאה בכסף[א] ועוד דכיון דלרב חסדא אב כותבו[ב] ליכא למילף באשה שאינה נקנית בזה הענין שהבעל כותבו[ג]: **שכן פודין בו הקדשות ומעשר.** וא"ת כל זה אשים בק"ו ומה כסף שאע"פ שפודין בו הקדש ומעשר ואינו מוליא ואפ"ה מכניס שטר שאע"פ שאין פודין בו הקדש מוליא אינו דין שיכניס וי"ל דחומרא הכתובה בפסוק אין להכניס בק"ו דודאי חומרא של סברא ניתנה להשיב בק"ו אבל הכתובה יש לנו לומר שהיא הגורמת מעלה[ד] וא"ת ונימא ק"ו מקרקעות שאינן מוליאות אפ"ה מכניסות פי' דאדם יכול לקדש אשה בקרקע[ו] ואינה מתגרשת בקרקע והתם ליכא למיפרך שכן פודין בו הקדש וי"ל דאיכא למיפרך[ט] מה לקרקע שכן קונין מטלטלין אגבן תאמר בשטר וא"ת מטלטלין יוכיחו שאין קונין אגבן ואינן מוליאות ומכניסות אף אני אביא שטר וי"ל מה למטלטלין שכן פודין בו הקדש: **מה הויה בכסף אף יציאתה בכסף.** ולענין ביאה ליכא למימר מה הויה בביאה אף יציאתה בביאה שלהתרחק ממנה הוא מגרשה ועוד משום שמצא בה ערות דבר רגיל לגרשה ואז יש לו לפרוש: **סניגור יעשה קטיגור.** וא"ת א"כ היכי קאמר לעיל מה לאמה העבריה שכן יוצאה בכסף ודין הוא שתהא נקנית בכסף אדרבה גריעותא דאין קטיגור נעשה סניגור וי"ל דבאמה העבריה ליכא למימר הכי לפי שמתחלה שאביה מוכרה לשפחות הוא מקבל הכסף מן האדון א"כ כשהוא רוצה לפדותה דין הוא שיקבל האדון הכסף[ה] אבל איש שמקדש אשה הכל בא על ידו בין הקידושין בין הגירושין והתם שייך למיפרך יאמרו כסף מכנים וכו': **קאי בגירושין ממעט גירושין.** ואין סברא לומר קאי בכתיבה וממעט בכתיבה דפשטא דקרא משמע שבא לומר דוקא בכתיבה[ו] דקאמר אם לא תמצא חן בעיניו וכתב לה משמע דוקא בזה הענין[ז]: **על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה גט.** פירש בקונטרס שכל ימיה נאגדת לקיים תנאי זה מחמתו וא"ת אמאי לא אמר דהוי גט שהרי אם מת אביה יכולה היא ליכנס לבית ושוב אינה נאגדת בו דלאחר מיתת אביה[ק] לא חשיב בית אביה כדאמרינן בנדרים (דף מו.) קונם לביתך שאיני נכנס מת או מכרו מותר וי"ל דבית אביה קרויס כל יוצאי חלציו של אביה אע"ג שמת כדכתיב (בראשית לח) גבי תמר[ח] שבי אלמנה בית אביך אע"פ שמת אביה כדמוכחי קראי[ט][ר]: **ורבי יוסי הגלילי מכרת כריתות נפקא.** תימה דבפרק המגרש (גיטין ד' פג.) קאמר על רבנן דר"א בן עזריה כרת כריתות לא דרשי ור' יוסי הגלילי בכלל [ש]דרבנן[י] והכא אמר דר' יוסי הגלילי דרש כרת כריתות וי"ל דלא קאמר לא משמע להו אלא דלא דרשי פירוש להאוא דרשא דהתם דמיבעי להו לדרשא דהכא: **שכן ישנן בעל כרחה.** פי' בקונטרס ביאה ביבמה שטר בגרושין כסף באמה העבריה וקשה לרבינו תם אם זה חשוב בעל כרחה מה שהאב מוכר את בתו בעל כרחה א"כ הלא האב מקדש בתו קטנה בכסף בע"כ ואומר רבינו תם[כ] כיון דאב במקום בתו קאי[ל] אין זה חשוב בע"כ כיון שהוא מדעתו של אב וא"ת א"כ היכי קאמר כסף נמי איתא באמה העבריה בע"כ הרי אב מוכרה מדעתו[מ] וי"ל דהכי פריך כסף איתא באמה בע"כ כגון שהאדון מייעד את העבריה בכסף מקנתה בע"כ של אב ובע"כ של בת דהא דאמר לקמן (דף יט.) אשר לא יעדה שצריך לייעדה לא שצריך לעשות מרצונה אלא שצריך להודיעה שלשם קידושין מייעדה ואע"ג דאמר לקמן באישות מיהא לא אשכחנא ובכי האי גוונא שמייעד הוי אישות מ"מ בתחילה לא בא הכסף בשביל אישות[נ] ויש מיישבים פי' הקונטרס דודאי זה קרוי בעל כרחה של אמה העבריה שחוב הוא לה ואם היתה בת דעת לא היתה מתרלית אבל קידושי קטנה לאו חוב הוא לה כמו מכירה וסופה עומדת לינשא[פ] אם היתה בת דעת היתה מתרלית[ס] ולא חשיב על כרחה: חופה

מסורת הש"ס

א) [בכורות נא ע"א], ב) [תוספתא דמע"ש פ"ב ה"ט ע"ש, לקמן כז ע"א ע"ש], ג) [עי' תוס' שבת קכח. ד"ה ונתן], ד) [לקמן ט: מא. מד. מח. גיטין עח: פב:], ה) עירובין טו: סוכה כד: גיטין כא: [כתובות מז.], ו) [חגיגה יג:] ברכות נט. ר"ה כו., ז) [לקמן כג.], ח) [עירובין טו: גיטין כא: סוכה כד:], ט) [לעיל ג: וש"נ], י) [בכת"י: מבעיא להו, וכל"ל. יעב"ץ], כ) עירובין טו: סוכה כד: גיטין כא: פג: [תוספתא שם פ"ה הי"ב], ל) [לקמן טז.], מ) [לעיל ג.], נ) [כתובות נז ע"ב], ס) [לקמן י:] כתובות נז:, ע) [ויקרא כז], פ) [דברים כה, ה], צ) [נ"ל ואינו מגרש. יעב"ץ], ק) [בדפו"ר נוסף: תון], ר) [וע' תוס' עירובין טו: ותוספות סוכה כד: ד"ה על מנת], ש) [בדפו"ר: רבנן],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שכן פודין וכו' מה לקרקע שכן קונין מטלטלין אגבן. עיין ב"ק דף יב ע"א תוס' ד"ה אנא מתניתא:

מוסף תוספות

א. וקשה דפרכא דרב אשי בעיקרא דדינא מה לאמה העבריה שכן יוצאת בכסף לא פירכא היא לגבי דין שטר אלא מכסף לכסף שכן מוציא מכניס וכו' ואיכא למימר דפירכא היא לגבי דין שטר נמי דקולא וחומרא פריך וה"ק מה לאמה העבריה שמצינו קולא ביציאתה שיוצאה בכסף לפיכך נקל בכניסתה לקנות בכסף או בשטר תאמר בזו וכו'. רמב"ן. ב. דהיינו המקנה. תוס' הרא"ש. ג. שהוא הקונה. שם. ד. דמסתבר כיון שנתנה לו תורה חשיבות זה כמו כן יתן בו חשיבות אחר (מק"ו), אבל החומרא שאנו אומרים מסברא כמו ההיא דשן ורגל לא אלימא כולי האי וכיון דלא אהני הני חומרות להך מילתא לא אהני נמי למילתא אחריתי. תוס' הרא"ש לעיל דף ד: ד"ה מה ליבמה. (ובזה הוא מתרץ קושית תוס' לעיל ד"ה מה ליבמה). ה. דכמו שמכרה מלאכתה בדמים דין הוא שתחזור ותקנה מלאכתה בדמים. תוס' הרא"ש. ו. מתגרשת. תוס' טוך. ז. ולא בדבר אחר. תוס' הרא"ש. ח. שהיתה בתו של שם. תוס' סוכה כד: ד"ה ע"מ. ט. לפי חשבון הדורות. תוס' הרא"ש שם. י. דאמרינן בשעת מיתתו של ר"א נכנסו ארבעה זקנים להשיב על דבריו ר' טרפון ור"י הגלילי ור' אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא וכו' נענה ר' אלעזר בן עזריה וכו' עד ואידך כרת כריתות לא דרשי והן רבי טרפון ורבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא. תוס' רי"ד. כ. בשם אחיו ה"ר יצחק. תוס' הרא"ש להלן ע"ב. ל. שידו כידה ועדיפא מידה. רמב"ן. מ. דכיון דקטנה היא ואינה ברשות עצמה ואביה הוא המקנה והוא בעל דבר והמכר נעשה מדעתו הא לא חשוב בע"כ דאנן בע"כ של מקנה קאמרינן והכא הא איכא דעת מקנה ומדעתה לא איכפת לן. ריטב"א. נ. שעיקר מכירה זו לשפחות היתה ועל דעת שפחה קיבל אביה כסף זה אבל שטר וביאה איתנהו בעיקר אישות בעל כרחה שטר בגירושין וביאה ביבמה. ריטב"א. ס. דאנן סהדי דמינח ניחא לה וכו' [ואפילו] מסרה למנוול ומוכה שחין ואע"פ שעומדת וצווחת מסתברא דאף זו מינח ניחא לה כדר"ל דאמר טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו. רשב"א.

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פ"א מהל' גירושין הל"א ב סמג עשין מח [טור אה"ע סי' קכ]:

יז ב ג מיי' פ"ז מהל' ערכין הל"א ופ"ד מהל' מעשר שני הל"ט [טוש"ע י"ד סי' שלא סעי' קלח]:

יח ד ה מיי' פ"א מהלכות גירושין הל"א ופ"ח שם הל"א טז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמג סעי' כ:

יט ו ז מיי' פ"ו מהל' תרומות הל"ג ופ"ח שם הל"ז:

תורה אור השלם

1. וְאִם גָּאֹל יִגְאַל אֶת הַשָּׂדֶה הַמַּקְדִּישׁ אֹתוֹ וְיָסַף חֲמִשִׁית כֶּסֶף עֶרְכְּךָ עָלָיו וְקָם לוֹ: ויקרא כז יט

2. וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר: דברים כד ב

3. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: דברים כד א

4. וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וִילִיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמוֹ: ויקרא כב יא

תוס' ר"י הזקן

חופה קונה. קנין דארוסין אם מסרה לחופה לשם קדושין. חופה, שמייחדין שניהם בלא ביאה. שאינו גומר. ליורשה וליטמא לה.

מוסף רש"י

שטר שאין פודין בו הקדש. בשטר חוב שיש לו על אחר למסרו לכהן (כתובות קב. ועי' ר"ש מדעס') **שטר שאין פודין בו.** הקדש ומע"ש בבכורות נפקא לן בפרק יש בכור לנחלה דכתיב בהו כסף. הקדש דכתיב ונתן הכסף וקם לו. ומע"ש דכתיב וצרת הכסף דבר שיש בו צורה והיינו מטבע (לקמן כז). **ונתן הכסף וקם לו.** ואם המקדש יגאל את ביתו ויסף חמישית כסף ערכך עליו והיה לו (ויקרא כז, טו) (ב"מ נד.) **דכתיב ויסף** חמישית כסף ערכך עליו וקם לו (שם פסוק יט) (לקמן יא:). **הויה.** קדושין שמהוה בהן עצמה לבעל (גיטין כא:). **מה הויה בכסף.** כשמהוה עצמה לאיש אפשר בכסף כדנפקא לן בקדושין קיחה קיחה משדה עפרון (סוכה כד:). **קטיגור יעשה סניגור.** קטיגור שונא סניגור אוהב מליץ יושר (חגיגה יג:). **טיבעא מיהא חד הוא.** ואין ניכר הפרש ביניהם (לקמן כג.). **ואינה מתגרשת בכסף.** אם נתן לה כסף ואמר התגרשי בו (ערובין טו:) **אם אמר לה** הילך פרוטה והתגרשי לי בה (גיטין כא:) **ליתן לה** כסף לשם גירושין ולומר הרי את מגורשת בו, כדרך שנתן בקידושין ואמר הרי את מקודשת בו (סוכה כד:). **ספר כריתות.** מדכתיב כריתות סמוך לספר (עירובין טו:). **לעולם אין זה כריתות.** שהרי כל ימיה קשורה בו (גיטין כא:). **שמחמתו היא** נמנעת מלשתות יין ותנאי זה תלוי והולך לעולם ואין זה הבדלה (ערובין טו:). שמחמתו לריכה לעמוד שלא ילך (סוכה כד:) שאין מפרידין אלא המות דעד יום המיתה קשורה בו (גיטין פג.). **כל שלשים יום הרי זה כריתות.** מיד שהרי דברי הבדלה הן לסוף שלשים יום ומותרת מיד לאיש אחר (ערובין טו: וכעי"ז סוכה כד:) והיא תקיים התנאי (גיטין פג.). **חופה קונה.** אם מסרה (לה) אביה לחופה לשם קדושין (לעיל ג.). **שמא ימזגו לה כוס.** של תרומה (כתובות נז.).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

חופה שגומרת אינו דין שתקנה מה לכסף שכן פודין בו הקדשות ומעשר שני ביאה תוכיח מה לביאה שכן קונה ביבמה כסף יוכיח (א)וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שקונין בעלמא וקונין כאן אף אני אביא חופה שקונה בעלמא וקונה כאן מה לצד השוה שבהן שכן הנאתן מרובה שטר יוכיח מה לשטר (ג)שכן מוציא בבת ישראל כסף וביאה יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שקונין בעלמא וקונין כאן אף אני אביא חופה שקונה בעלמא וקונה כאן מה להצד השוה שבהן שכן ישנן בע"כ ורב הונא כסף מיהא (ג)באישות לא אשכחן בע"כ אמר (ב)רבא שתי תשובות בדבר חדא דשלש תנן וד' לא תנן ועוד כלום חופה גומרת אלא ע"י קידושין וכי גמרי' חופה שלא ע"י קידושין מחופה שע"י קידושין א"ל אביי הא דקאמרת ג' תנן וד' לא תנן תנא מילתא דכתיבא בהדיא קתני מילתא דלא כתיבא בהדיא לא קתני ודקאמרת כלום חופה גומרת אלא ע"י קידושין רב הונא נמי ה"ק ומה כסף שאינו גומר אחר כסף קונה חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שתקנה: (ד)ת"ר (ג)כיצד בכסף נתן לה כסף או שוה כסף ואמר לה הרי את מקודשת לי הרי את מאורסת לי הרי את לי לאינתו הרי זו מקודשת (ס)אבל (ד)היא שנתנה ואמרה היא הריני מקודשת לך הריני מאורסת לך הריני לך לאינתו אינה מקודשת מתקיף לה רב פפא טעמא דנתן הוא ואמר הוא הא נתן הוא ואמרה היא אינה מקודשת אימא סיפא אבל היא שנתנה לו ואמרה היא לא הוו קידושין טעמא דנתנה היא ואמרה היא הא נתן הוא ואמרה היא הוו קידושין רישא דוקא סיפא (ה)כדי נסבה ותני סיפא מילתא דסתרא לה לרישא אלא ה"ק נתן הוא ואמר הוא פשיטא דהוו קידושין נתן הוא ואמרה היא נעשה כמי שנתנה היא ואמרה היא ולא הוו קידושין ואב"א נתן הוא ואמר הוא מקודשת נתנה היא ואמרה היא אינה מקודשת נתן הוא ואמרה היא (ה)ספיקא היא וחיישינן מדרבנן: אמר שמואל (ו)בקידושין נתן לה כסף ושוה כסף ואמר לה הרי את מקודשת הרי את מאורסת הרי את (ו)(לי) לאינתו הרי זו מקודשת הריני אישך הריני בעליך הריני ארוסיך אין כאן בית מיחוש (ז)וכן בגירושין נתן לה ואמר לה הרי את משולחת הרי את מגורשת הרי את מותרת לכל אדם הרי זו מגורשת איני אישך איני בעליך איני ארוסיך אין כאן בית מיחוש אמר ליה רב פפא לאביי (ז)למימרא דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים והתנן (ס)(ח)האומר אהא הרי זה נזיר והוינן בה ודילמא אהא בתענית קאמר ואמר שמואל (ט)והוא שהיה נזיר עובר לפניו טעמא דנזיר עובר לפניו הא לאו הכי לא הכא במאי עסקינן דאמר לי אי הכי מאי קמ"ל הני לישני

רש"י

אף אני אביא חופה שקונה בעלמא. שגומרת ליורשה ולהפרת נדריה יקנה נמי כאן בלא אירוסין: **שכן ישנן בע"כ.** שקונה בעלמא ביאה ביבמה ושטר בגירושין וכסף באמה העבריה: **כסף באישות מיהא לא אשכחן בעלמא בע"כ.** ואפ"ה קונה כאן ואף על כרחה כגון אב מקבל קידושין לבת קטנה אף אני אביא חופה: **שתי תשובות בדבר.** להא דאמרת חופה קונה בלא כסף: **ועוד כלום חופה גומרת.** דקאמרת חופה שגומרת כו' וכיון שאינה גומרת אלא לאחר קידושין היאך אתה בא לדון חופה שלא ע"י קידושין מחופה שע"י קידושין: **הרי את מקודשת לי.** או הרי את מאורסת לי: **ותנא סיפא מילתא דסתרא לרישא.** בתמיה. וכי אמרינן בכל דוכתא כדי נסבה מידי דלא איצטריך למיתניה ותנייה בכדי אבל סיפא דסתרא לרישא לא תני תנא: **ה"ק.** סיפא אבל שינה ממה שאמרנו כגון שנתן הוא ואמרה היא נעשה כאילו נתנה היא ואמרה היא ואינה מקודשת דבעינן כי יקח איש: **נתן הוא.** דמי לכי יקח איש: **ואמרה היא.** דמי לתקח(ט) אשה לאיש: **וחיישינן מדרבנן.** שאם בא אחר וקידשה צריכה גט משניהם שמא לא היו (י) של הראשון קידושין וחלו קידושי שני או שמא של ראשון קידושין ולא של שני: **בקידושין נתן לה כו'.** משום דקא בעי למימר סיפא בגירושין נתן לה כו' נקט כי האי לישנא(א) (כ)(נתן): **הרי את מקודשת.** ולא גרסינן לי: **אין כאן בית מיחוש.** אין כאן אפי' ספק קידושין דכי יקח כתיב ולא שיקח עצמו לה(ל) ודגירושין אין כאן בית מיחוש אף לפוסלה לכהונה: **ידים שאין מוכיחות.** בית יד אחיזת הדבר אע"פ שאינו מוכיח אחיזת לשון גמור כי הכא דקאמר הרי את מקודשת ולא קאמר למאן: **הויין ידים.** ואמר לדידיה קדשה: **אהא.** אהיה: **שהיה נזיר עובר לפניו.** דודאי אהיה אף אני כזה קאמר אלמא בעינן הוכחה:

תוספות

חופה שגומרת אינו דין שתקנה. וא"ת נימא דיו אסוף דינא דמהיכא מייתית דחופה קונה משום דגומרת דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה להלן אחר כסף אף כאן לאחר כסף וי"ל דאתיא כרבי טרפון דאמר (ב"ק דף כה.) היכא דמיפריך קל וחומר לא אמר דיו והכא אי אמר דיו מיפריך קל וחומר דלאחר כסף לא איצטריך וא"ת לדידן דאמר דחופה אינה קונה נימא דכסף גומר אחר כסף מק"ו דחופה מה חופה שאינה קונה גומרת כסף שקונה אינו דין שיגמור וי"ל דלא מצי לאוכוחי שיגמור אלא אחר כסף כחופה ומאי אולמיה האי כסף מהאי כסף(א): **אף אני אביא** חופה שקונה בעלמא וקונה כאן מה להצד השוה שבהן שכן קונין בע"כ. ואע"פ שמוסר בתו הקטנה לחופה בע"כ כיון דמקום בתו קאי לא חשיב בע"כ וא"ת אכתי אשכחנא חופה בעל כרחה דייעוד לאו נישואין עושה(מ) ונמצא שאחר ייעוד כונסה האדון לחופה על כרחו דאב וי"ל אע"פ שהייעוד יכול לעשות בעל כרחו דאב החופה צריך לעשות מדעת(ו): **ורב הונא כסף באישות מיהא לא אשכחנא בע"כ.** אע"פ שהאב מקדש בתו קטנה בעל כרחה מכל מקום כיון שהוא מדעת האב לא קרי בעל כרחה כדפרישית ועוד בחופה נמי אשכחנא כי האי גוונא (כתובות מז.) שהאב מוסר את בתו קטנה לחופה: **הא נתן הוא ואמרה היא כו'.** [א]מה שלא הזכיר כלל נתנה היא ואמר הוא משום דלא פסיקא ליה דפעמים מקודשת באדם חשוב כדאמר לקמן(ב) (דף ז.): **הא לאו הכי לא אלמא קסבר ידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים.** וא"ת אמאי לא משני לעולם הוויין ידים והתם דקאמר אהא אפילו ידים שאין מוכיחות לא הוויין דדילמא אהא בתענית קאמר(ג) וי"ל דטפי משמע אהא לשון נזירות מלשון תענית דאהא משמע מיד ופעמים שאכל ולא מצי למימר אהא בתענית עד למחר אבל גבי נזירות מיד יכול להתחיל נזירותו אם ירצה: **הכא במאי עסקינן דאמר לי.** משמע דמסיק הכא לשמואל דידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים ותימה דבריש מסכת נדרים (דף ג.) אמר האומר לחבירו מודרני ממך מופרשני ממך מרוחקני ממך שאיני אוכל לך שאיני טועם לך אסור וקאמרי' עלה בגמרא (שם דף ד:) אמר שמואל בכולן עד שיאמר שאיני אוכל לך שאיני טועם לך ומסיק מאי טעמא דילמא מודרני ממך דלא משתעינא בהדך משמע מופרשני ממך דלא עבידנא משא ומתן בהדך משמע מרוחקני דלא קאימנא בד' אמות דילך משמע ופריך (שם דף ה:(ס)) לימא דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים ומשני שמואל מוקי מתני' כרבי יהודה דאמר ידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים ומדקאמר שמואל מוקי למתני' כרבי יהודה מכלל דאיהו לא סבירא ליה כוותיה אלא סבירא ליה דהויין ידים ואין לפרש דשמואל מוקי למתני' כרבי יהודה וסבר ליה כוותיה מדאמר בתר הכי ומאי דוחקיה דשמואל לאוקמא מתני' כרבי יהודה ומאי קשיא אמאי דחיק ומוקי מתני' כרבי יהודה משום דסבר ליה כוותיה לכך מוקי כרבי יהודה אלא ודאי קים ליה דהויין ידים ועוד דאמר בגיטין (דף פה.) גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם רבי יהודה אומר ודן

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פ"ג מהל' אישות הל"א ב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' נה סעי' א:
כא ב מיי' פ"א שם הל"ב טוש"ע שם סי' כו סעי' ב:
כב ג מיי' שם פ"ג הל"א סמג שם טוש"ע אה"ע סי' כז סעי' א: ד [מיי' שם הל"ב טוש"ע שם סעי' ז]:
כג ה מיי' שם הל"ב וסמג שם טוש"ע שם סעי' ח:
כד ו מיי' שם הל"א ו וסמג שם טוש"ע שם סעי' א ו:
כה ז מיי' פ"א מהל' גירושין הל"ד סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלו סעי' ג:
כו ח ט מיי' פ"א מהל' נזירות הל"ו:

תוס' ר"י הזקן

ביאה תוכיח. שאין פודין בה הקדש וקונה, אף אני אביא חופה שאע"פ שאין פודין בה הקדש קונה. **קונה ביבמה.** תאמר בחופה שאין קונה ביבמה. **כסף יוכיח.** אין קונה ביבמה וקונה, אף אני אביא חופה שאע"פ שאין קונה ביבמה קונה. **וחזר הדין.** דכי פרכת מה לכסף שכן פודין תהדר ביאה תוכיח, ומה לביאה [שקונה ביבמה] כסף יוכיח. **בעלמא.** כסף בכל מקום וביאה ביבמה. **חופה שקונה בעלמא.** היינו שגומרת. **קונה כאן.** בתורת קידושין. ופירוש לא ראי זה כראי זה, לא תראה אותם שקולים בכל ענין אלא שיש לאחד מה שאין בחברו אלא שוים באיזה ענין. **הנאתן מרובה.** כסף וביאה, אבל חופה אין הנאתו מרובה. **שטר יוכיח.** שאין הנאתו מרובה. **מוציא.** מגרש. **שתי תשובות.** יש להשיב ולומר. **שלש תנן.** במתני'. **וכי דנין.** דהכי קאמרת חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שתקנה בלא כסף. **דלא כתיבא בהדיא.** דהא מייתינן לה מקל וחומר. **אחר כסף.** שאם נתן לה כסף קדושיה וחזר ונתן לה כסף לקנותה קנין גמור אינו מועיל ואינו (רק) גומר קנינו, ואפ"ה חד כסף מהני לקנותה קנין גמור דאירוסין. **חופה שגומרת.** אחר כסף אינו דין שתקנה בלא כסף קנין דאירוסין. והלכתא כרבא דחופה אינה קונה, דסתמא דמתני' משמע דאינה קונה. ועוד דבפרק הבא על יבמתו [יבמות נח, א] גרסינן בהדיא עד כאן לא קאמרינן אלא בקידושין דקני לה, אבל חופה דלא קני לה לא. וכן דעת הר"מ* והרי"ף ז"ל. **נתן לה כסף.** שכן דרך הלוקח. **ואמר.** לשון שקנאה, דכתיב כי יקח ולא שיקח את עצמו, ולא תלקח אשה לאיש. **נתן הוא.** הכסף, דומה לכי יקח. **אמרה היא.** הריני מקודשת לך, דומה לתקח אשה לאיש. ומשום הכי מספקא מילתא ואם רוצה לכנסה צריכה קדושין אחרים, ואם בא אחר וקדשה תצא מזה ומזה מספק, ומסתברא דוקא היכא דאינו מדבר עמה על עסקי קדושיה שהוא צריך לומר הרי את מקודשת לי לבאר שהכסף נותן לה בתורת קדושין והואיל והוא צריך לדבר אם היא דברה מה שמוטל עליו שהוא הלוקח, הוי ספקא, אבל אם היה מדבר עמה על עסקי קדושיה שאינו צריך לדבר אלא תכף שנתן לה הכסף הויא מקודשת ודאי שהרי הוא עשה כל המוטל עליו לעשות, ואע"פ שהיא מדברת מה שאינו מוטל עליה, אין היזק בזה. והיכא דנתנה היא הכסף ואמר הוא הרי את מקודשת לי לא הוזכר בגמ' בביאור [ו]ודאי לא הויא מקודשת כלל, דבעינן שיקח ויתן כסף, וכ"כ הרי"ף והר"מ ז"ל [אישות פ"ג ה"ב], וכן נראה מן ההלכה באתקפתא דרב פפא דדייק רישא ואותביה אסיפא בנתן הוא ואמרה היא ולא דייק בנתנה היא ואמר הוא דמצי נמי למידק, אלא משמע היכא דנתנה היא אע"ג דאמר הוא ליכא למידק דתהוי מקודשת דודאי אינה מקודשת דכתיב כי יקח וכל לוקח נותן כסף. ומיהו דוקא כשאמר הרי את מקודשת לי בזה הכסף (ע) שיחשב הואיל ויש כסף בקדושין אין הפרש אם הוא יקח או יתן. אבל אם אמר הרי את מקודשת לי בהנאה שיש לך כשאני אקבל כסף זה (אם) [או] מתנה זו ממך מקודשת אם הוא אדם חשוב כדלקמן. **הרי את מקודשת.** ולא אמר לי. **ידים שאין מוכיחות.** שאין בית יד אחיזת הדבר מוכיח אחיזתו בביאור כי הכא דלא מבאר מקודשת למי לעצמו או לאחר. **הויין ידים.** הויא אחיזה כאילו ביאר לעצמו. **לפניו.** ודאי דאהא נזיר כמוהו קאמר (אלא וכו') [אלמא בעינן הוכחה]. וכן הלכתא דידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים ואי לא אמר לי לאו כלום הוא. **אין כאן בית מיחוש.** דכתיב כי יקח ולא שיקח את עצמו, ואפילו ספק קדושין לא הוו, ואם בא אחר וקדשה מקודשת לשני. ואיכא מ"ד דוקא שאינו מדבר עמה על עסקי קדושיה אבל מדבר עמה על עסקי קדושיה קדושיו קדושין דלא גרע משתק. ומסתברא דמגרע גרע שאילו שתק היה מובן שנתן כסף הקדושין לקנותה ועכשיו ביאר שנתן כסף הקדושין להקנות עצמו לה ואין הקדושין קדושין כלל.

*ברמב"ם לא מפורש, אלא שהעתיק לשון המשנה דאחד מג' דברים, וראה שם פ"ג ה"כ, פ"ז הכ"ג, וראה ר"ן שדברי הרמב"ם מטין שאינו קונה, עיי"ש.

מסורת הש"ס

א) [לקמן כא. וש"נ], ב) [לקמן טז.], ג) שם, ד) תוספתא דקדושין רפ"א, ה) [ר"ה ה. וש"נ], ו) [לי" ליתא בכת"י ודפו"ר, ונוסף בט"ס כדמוכח בהמשך], ז) [נזיר ב: ע"ש נדרים ה: ע"ש גיטין פה:], ח) נזיר ב: ע"ש, ט) [בדפו"ר לתלקח. ולפנינו כרש"ל], י) [צ"ל היו קידושי הראשון (יעב"ץ)], כ) רש"ל מ"ז ופירש בקדושין וכן בר"ב, ל) [לקמן ו ע"א], מ) [לקמן יח ע"ב], נ) [לקמן יט ע"א, וע"ש בגליון הש"ס], ס) [ושם ד"ה ואמאי], ע) [נדל"ל שיחשוב],

גליון הש"ס

גמ' אבל היא שנתנה ואמרה. ע' ר"ן נדרים ל ע"א:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בקידושין וכו' כי האי לישנא בקידושין נתן כו' הס"ד:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה הא נתן מה שלא הזכיר כו'. נ"ב הרי"ף והרמב"ם והרשב"א חולקין על זה:

מוסף רש"י

שכן מוציא בבת ישראל. גט אשה (לקמן כז.). **כדי נסבה.** שלא לצורך (סוטה יט:). **וכן בגירושין וכו' אין כאן בית מיחוש.** שאפילו מן הכהונה לא פסלי לה (רש"י רי"ף). **ידים שאינן מוכיחות.** בית [יד] אחיזה לדבר לאחוז בו ולומר הוכיח (גיטין פה:). **האומר אהא.** אע"פ שלא הוציא בשפתיו נזיר, הרי זה נזיר. **ידות נזירות** כנזירות, וכשם שאוחז אדם בבית יד של כלי ומגביה את הכלי עצמו, כך זה כיון דאמר אהא כמאן דאמר אהא נזיר דמי (נזיר ב.). **טעמא דנזיר עובר לפניו הא לאו הכי לא.** כלומר מדקא מוקים לה שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו הא לאו הכי ליכא לספוקי בנזיר כלל דקסבר ידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים (נזיר ב:).

מוסף תוספות

א. ואפילו אחר השטר לא חשיב כמו חופה אחר כסף ושטר. תוס' רבינו שמואל ב"ר יצחק. אבל בחופה ליכא למימר מאי אולמיה דהאי חופה מהאי חופה דכי איכא חופות הרבה מקריבא ליה טפי. תוס' טוך. ועוד כסף אחר השטר איכא למיפרך מה לחופה שכן גומר אחר כסף. תוס' רבינו שמואל ב"ר יצחק. (עי' מהרש"א). ב. ומ"מ לא מצי לשנויי דיוקא דסיפא הכי כיון דבאדם שאינו חשוב לא מקדשא ואי דייקת הכי משמע דבכל ענין מיקדשא. תוס' הרא"ש. ג. דבלשון אהא מאי ידים איכא בנזירות טפי מתענית אבל בקידושין ידים מיהא איכא אלא דאינן מוכיחות מדלא פירש מקודשת למי. רשב"א.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

לישני בתראי קמ"ל הכא כתיב [1]כי יקח ולא שיקח את עצמו והכא כתיב ושלחה ולא שישלח את עצמו: ת"ר הרי את אשתי הרי את ארוסתי הרי את קנויה לי מקודשת הרי את שלי הרי את ברשותי הרי את זקוקה לי מקודשת וליתנינהו כולהו כחדא תנא תלת תלת שמעינהו וגרסינהו איבעיא להו מיוחדת לי מהו מיועדת לי מהו עזרתי מהו נגדתי מהו עצורתי מהו צלעתי מהו סגורתי מהו תחתי מהו תפושתי מהו לקוחתי מהו פשוט מיהא חדא דתניא האומר לקוחתי הרי זו מקודשת משום שנאמר כי יקח איש אשה איבעיא להו חרופתי מהו ת"ש דתניא האומר חרופתי מקודשת שכן ביהודה קורין לארוסה חרופה ויהודה הויא רובא דעלמא ה"ק האומר חרופתי מקודשת שנאמר [2]והיא שפחה נחרפת לאיש ועוד ביהודה קורין לארוסה חרופה ויהודה ועוד לקרא אלא ה"ק האומר חרופה ביהודה מקודשת שכן ביהודה קורין לארוסה חרופה במאי עסקינן אילימא בשאין מדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה מנא ידעה מאי קאמר לה ואלא במדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה אע"ג דלא אמר לה נמי דתנן היה מדבר עם אשה על עסקי גיטה וקידושיה ונתן לה גיטה וקידושיה ולא פירש ר' יוסי אומר דיו ר' יהודה אומר צריך לפרש ואמר רב הונא אמר שמואל הלכה כר' יוסי אמרי לעולם במדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה ואי דיהיב לה ושתיק ה"נ הב"ע דיהב לה ואמר לה בהני לישני והכי קא מיבעיא ליה הני לישני לקידושי קאמר לה או דילמא למלאכה קאמר לה תיקו: גופא היה מדבר עם האשה על עיסקי גיטה וקידושיה ונתן לה גיטה וקידושיה ולא פירש רבי יוסי אומר דיו ר' יהודה אומר צריך לפרש אמר רב יהודה אמר שמואל והוא שעסוקין באותו ענין וכן אמר ר"א א"ר אושעיא והוא שעסוקין באותו ענין כתנאי רבי אומר והוא שעסוקין באותו ענין ר' אלעזר בר ר"ש אומר אע"פ שאין עסוקין באותו ענין ואי לאו דעסוקין באותו ענין מנא ידעה מאי קאמר לה אמר אביי מענין לענין באותו ענין אמר רב הונא אמר שמואל הלכה כר' יוסי א"ל רב יימר לרב אשי ואלא הא דאמר רב יהודה אמר שמואל כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם אפילו לא שמיע ליה הא דרב הונא אמר שמואל א"ל אין הכי נמי: וכן בגירושין נתן לה גיטה ואמר לה הרי את משולחת הרי את מגורשת הרי את מותרת לכל אדם הרי היא מגורשת: פשיטא נתן לה גיטה ואמר לה לאשתו הרי את בת חורין

לא

לישני בתראי. דקאמר בהו אין כאן בית מיחוש בין דקידושין בין דגירושין: **ליתנינהו כחדא.** למה לי למיתני מקודשת מקודשת תרי זימני: **מיוחדת.** לשון והיו לבשר אחד (בראשית ב): **מיועדת.** לשון אשר לא יעדה (שמות כא) שהוא לשון קידושין באמה העבריה: **עזרתי נגדתי.** לשון אעשה לו עזר כנגדו (בראשית ב): **סגורתי.** לשון ויסגור בשר (שם): **עצורתי.** לשון עצרת שתהא נאספת עמי לבית. ורבותי אמרו לשון כי אשה עצורה לנו (שמואל א כא) ולא נהירא דההיא עצורה ממנו קאמר דהא אחימלך אמר לו לדוד אם נשמרו הנערים אך מאשה ודוד אהדר ליה אשה עצורה לנו והננו טהורים: **ויהודה ועוד לקרא.** וכי המקרא צריך סיוע ממנהג שביהודה: **שכן ביהודה כו'.** אבל מקרא ליכא למילף דההוא יחוד בעלמא הוא שהרי בשפחה כנענית הכתוב מדבר שאין קידושין תופסין בה ומעיקרא הוה סלקא דעתיה כמ"ד בגיטין (דף מג.) בחציה שפחה וחציה בת חורין הכתוב מדבר דשייכי בה לד קידושין: **במאי עסקינן.** בהנך לישני דקא מיבעיא לן אי הוו קידושין או לא ה"ד אי בשאין מדבר עמה קודם לכן על עיסקי קידושין וכן בהנך לישני דגירושין שלא היה מדבר עמה על עסק גיטה: **מנא ידעה כו'.** כלומר אפילו הוו הנך לישני לשון קידושין היכי מקדשא הא לא ידעה מאי קאמר לה שתתרצה להתקדש לו: **ואלא במדבר.** מה לי אי לא הוה לשון קידושין אפילו לא אמר לה מידי נמי אלא שנתן לה קי"ל דהוו קידושין כר' יוסי: **גיטה וקידושיה.** או גיטה או קידושיה: **ה"ג.** דמקדשא כרבי יוסי דאמרינן מסתמא לשם קידושין נתן והיא קבלתם לכך אבל השתא דפריש הנך לישני אם לשון קידושין הן נתקדשה ואם לשון לבוא לעשות מלאכתו הם הרי גילה בדעתו שאינו חפץ לקדשה עכשיו: **והוא שעסוקין כו'.** הא דקאמר רבי יוסי דיו והוא שהיו עסוקים בדיבור עיסקי קידושיהן עד שעת נתינה: **מנא ידעה.** כיון דבשעת נתינה לא עסוקין בדיבור הקידושין מנא ידעה שלשם קידושין הוא נותנם לה שתתרצה ואע"פ שדברו כבר בכך הרי פסקו אותו עסק: **מענין לענין.** שפסקו מלדבר בקידושין ממש והיו מדברים בדברים אחרים ומיהו לדבר צרכי זיווגם היה כמו כמה יש לך נדוניא וכמה שדות יש לך להתפרנס מהם: **בטיב גיטין.** בהלכותיהן: **לא יהא לו עסק עמהן.** להיות דיין בדבר שמא יתיר איסור ערוה וזהו עיוות שאינו יכול לתקן: **אפי' לא שמיע ליה.** הא דהלכה כרבי יוסי נימא נמי דלא יהא לו עסק עמהם כלומר מי שכיחא הא או לא שכיחא שיהא אדם נותן גט או קידושין לאשה ואינו מפרש: **וכן בגירושין.** כמו אמר מר וכן בגירושין כו': **פשיטא.** בניחותא:

לא

ודן די יהוי ליכי מינאי הוא גופו של גט ופליגי רבנן עליה ושמואל סבר כרבנן וי"ל דהרי את מקודשת ולא אמר לי לא משמע כלל דמקודשת לי קאמר דאדם עשוי לקדש אשה לחבירו וידים שאין מוכיחות כלל כי הני ודאי קאמר שמואל לא הויין ידים אבל בהאי דנדרים הוו מוכיחות טפי וכן ההוא דכותב טופסי גיטין הוו מוכיחות דאין אדם מגרש אשת חבירו אך בריש מסכת נזיר (דף ג:) יש ספרים דגרסי האומר אהא ה"ז נזיר אמר שמואל והוא שהיה נזיר עובר לפניו וקא אמר לימא דקסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים אין מש"ה כי נזיר עובר לפניו הוי ידים מוכיחות ומהני אבל אין נזיר עובר לפניו הוי ידים שאין מוכיחות ולא מהני ואית ספרים דגרסי לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ומשני עובר לפניו הויין ידים שאין מוכיחות לכל הפחות אבל אין עובר לפניו אפילו שאין מוכיחות לא הוי:

עצורתי מהו. פי' בקונטרס לשון עצרת שתהא נאספת עמי בבית ורבותי מפרשים לשון כי אשה עצורה לנו ולא נהירא דההוא עצורה ממנו קאמר דהא אחימלך אמר לו לדוד אם נשמרו הנערים אך מאשה ודוד אהדר ליה אשה עצורה לנו והננו טהורים עכ"ל ור"י מיישב לישנא דקרא כפירוש רבותיו דה"פ כי אשה שהיתה אצלנו מתמול שלשום היה זה אבל עכשיו אנחנו טהורים וניחא דכל אלו הלשונות השתא לישנא דקרא:

משום שנא' והיא שפחה נחרפת לאיש. וסבר דקרא מיירי בחציה שפחה וחציה בת חורין המאורסת לע"ע וכמ"ד בהשולח (גיטין דף מג.) דקידושין תופסין בה:

שכן ביהודה קורין לארוסה חרופה. ודוקא ביהודה אבל בעלמא לא דקסבר דבשפחה כנענית הכתוב מדבר שאין קידושין תופסין בה:

לא יהא לו עסק עמהן. פי' בקונטרס לא יהא דיין בדבר שמא יתיר איסור ערוה וזהו עיוות שאינו יכול לתקן והר"ר עזריאל פי' שלא ידבר עם הנשים על עסקי קידושין לקדשם שפעמים שתהא מקודשת באמירתם או בנתינתם ולא יבין וקשה תינח בקידושין בגירושין מה בכך אם יסבור שאינה [מגורשת] ושמא איכא למיחש לכהן מיהו לישנא דעמהן לא משמע הכי דאין אדם יכול ליתן גט אלא לאשתו ועוד דלקמן בפרקין (דף יג.) משמע שיש חשש איסור אשת איש דאמר וקשין לעולם מדור המבול ומיהו יש לומר דאיכא למיחש אם פשטה ידה וקבלה קידושין מאחר:

אפי' לא שמיע ליה. פירוש אדם שנתמנה אגיטין וקידושין צריכין אנו להודיעו הא דרב יהודה אמר שמואל שלא יכשל בה דשכיחא או דילמא ליכא למיחש להכי דלא שכיחא כולי האי וכן משמע מתוך פירוש הקונטרס:

אשה

מסורת הש"ס

א) [בכת"י ודפו"ר שיקח], ב) [ע' תוס' ב"ב סה. ד"ה ואב"א], ג) [בכת"י חרופתי, ודפו"ר חרופה. ונראה דכל"ן], ד) מעשר שני פ"ד מ"ז, ה) [ע' מ"ש רש"י סוכה יד. ד"ה משום הכי וכו' שאלתי את מורי וכו'], ו) [בכת"י ודפו"ר: רבי אלעזר], ז) תוספתא דקדושין פ"ב ה"ט [ע"ש], ח) [מהרש"ל נראה דל"ג "מאי קא"ל", רש"ש ע"ש], ט) ב"ב קיד., י) לקמן יג, כ) גיטין פה:, ל) [חגיגה ט ע"א], מ) [גיטין שם], נ) [ושם ד"ה ה"ג], ס) [בדפו"ר: ומש"ה], ע) [כריתות יא.], פ) [נדל"ל אלמא הוה לשון], צ) [נדל"ל שנתקדשה], ק) [נדל"ל וכי לאיזה], ר) [נדל"ל מענין לענין באותו ענין],

תורה אור השלם

1. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: דברים כד א

2. וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שִׁכְבַת זֶרַע וְהִוא שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֻפְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוּמְתוּ כִּי לֹא חֻפָּשָׁה: ויקרא יט כ

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

מוסף תוספות

א. דרבנן סברי ידים שאין מוכיחות הויין ידים ולא בעי ודין וכו' ורבי יהודה סבר לא הויין ידים מדקבעי לומר ודין דאי לא כתב ודין בגט הוי כמגרש בדבורא בעלמא ושטר ראיה בעלמא הוא. תוס' נדרים ה: ד"ה לימא. ב. דבפרק כל הגט (דף כו.) קאמר הכותב טופסי גיטין צריך שיניח וכו' וקאמר שמואל עלה דההיא אף מקום הרי את מותרת לכל אדם פי' דהוא עיקר של גט ואי ס"ל כר' יהודה א"כ צריך שיניח מקום ודין שהרי ודין הוי עיקר לר' יהודה. שם ד"ה ולאמי. ג. וכן ההיא דנזיר וכו' האומר אהא וכו'. שם. ד. כלומר אין ודאי שמואל ס"ל ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים. תוס' נזיר ג: ד"ה ה"ג. ה. והכי פירושו לעולם שמואל לא בעי ידים מוכיחות ובזמן שנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי דיד מיהא הוי אבל אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר פירוש ואפילו יד לא הוי, ולגירסא זו מסיק דשמואל לא בעי ידים מוכיחות. שם: והא דמשני הכא דקאמר לי, והתם כשנזיר עובר לפניו דאז הוי הוכחה גמורה, ה"ה דאי הוה מצי לאשכוחי בכולהו הוכחה קצת הוה משני הכי אלא דלא משכח בענין אחר. תוס' הרא"ש. ו. כלומר מתמול ושילשום היתה אצלינו. תוס' טוך. ז. ותפושה נמי הוי כמו ותפשה ושכב עמה. תוס' טוך. ח. ויסבור שאין באותם קידושין ממש ויבא להתיר אשת איש לראשון. תוס' טוך.

(יש לעי' בפירוש דבריו ויבא להתיר מי יבא הרי מדובר בבעל עצמו). ט. תימה אי לא שמיע ליה למה לא יהא לו עסק עמהן הרי הוא סבר לידע כל טיב גיטין וקידושין הלכך נראה לפרש. [נ"א דלא כפי' הר"ר עזריאל.] דה"ק. תוס' הרא"ש. (עי' מהרש"א).

עין משפט נר מצוה

כז א ב מיי' פ"ג מהל' אישות הל"ו סמג עשין עא טוש"ע אה"ע סימן כז סעיף ב:

כח ג מיי' שם הל"ז טוש"ע שם סעי' ג:

כט ד מיי' שם הל"ו טוש"ע אה"ע שם סעי' ב:

ל ה מיי' שם הלכה ו טוש"ע סעי' ג בהג"ה:

לא ו מיי' שם הל"ח ופ"א מהל' גירושין הל"א סמג עשין מח טוש"ע שם סעי' א וסי' קלו סעי' ב:

לב ז מיי' פ"ג מהל' אישות הל"ז סמג שם טוש"ע שם סימן כז סעי' ג:

לג ח מיי' שם הל"ח ופ"א מהל' גירושין הל"א סמג שם טוש"ע אה"ע סי' כז סעי' א וסי' קלו סעי' ב:

ט [טוש"ע שם סי' מט סעי' ג וסי' קנד בסדר הגט סעי' א בהגה וסעי' קה]:

לד י מיי' פ"א מהל' גירושין הל"ד סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קלו סעי' ד:

תוס' ר"י הזקן

הרי את אשתי. שקדשה בכסף ואמר לה כך והיא מכרת ומבינה כונת הלשון, דאי לאו מבינה לאו כלום הוא. אי נמי שהיה מדבר עמה על עסקי קדושיה שאע"פ שאינה מבינה הרי נתרצית ואע"פ שלא אמר לה כלום דיו. ואם קדשה בשטר מיירי שכתב לה כך. מיוחדת. לשון והיו לבשר אחד [בראשית ב, כד]. מיועדת. [לשון] אשר לא יעדה [שמות כא, ח]. עזרתי נגדתי. לשון אעשה לו עזר כנגדו [בראשית ב, יח]. צלעתי סגורתי תחתי. [לשון] ויבן את הצלע ויסגור בשר תחתינה [שם פסוק כא]. עצורתי. כלומר נאספת עמי בבית. ולא מצינן למימר לשון אשה עצורה לנו [ש"א כא, ו] דההוא ר"ל מנועה ממנו. תפושתי. לשון לא נתפשה [במדבר ה, יג], או ר"ל נתפסת עמי בבית. כי יקח. אלמא לשון קדושין. ואידך תבעי, והוי ספק מקודשת. [שכן ביהודה קורין לארוסה] חרופה. אלמא לשון ארוסין הוא. רובא דעלמא. [ליכא למימר דאי הוה רובא דעלמא] הוי קדושין אף במיעוט אם אינו שם לשון קדושין, שהרי אף אם אומרת שדעתה שהלשון אמר לה לשם קדושין הם העדים אינם מבינים הלשון והוו להו כמקדש בלא עדים שהרי אין הדבר ברור לעדים מצד מה שראו ושמעו אלא מצד מה שהם אומרים שכוונו לקדושין. אלא ה"ק הו[י]כי עביד מימרא חלוטה וקתני מקודשת כאילו הויא מקודשת ברוב העולם שמבינים הלשון. [יהודה] ועוד לקרא. הואיל וסבירא לך דקרא לשון קדושין, מה לנו להביא סיוע מלשון יהודה, אלא ודאי סבירא ליה דקרא לאו לשון קדושין הוא דלשון יחוד בעלמא, דבשפחה כנענית הכתוב מדבר שאין קדושין תופסין בה, אלא ביהודה קאמר דהואיל ובלשונם הוא לשון קדושין מקודשת הואיל ומכרת שלשם קדושין אמר לה כך, הילכך זאת השיטה אליבא דר' ישמעאל דסבירא ליה הכי בכריתות פרק ד' מחוסרי כפרה [יא, א] ואנן קי"ל כתנא דפליג עליה התם דבחציה שפחה וחציה בת חורין המאורסת לעבד עברי הכתוב מדבר, כמו דאיתא בפרק השולח [מג, א], ולדידיה נחרפת לשון קדושין, הלכך האומר חרופתי בכל מקום מקודשת דקי"ל כוותיה כמו שביארנו בהשולח וכ"כ הר"ם [אישות פ"ג ה"ו]. במאי עסקינן. בהני לישני דמיבעיא לן. מנא ידעה. פיר"ש אפילו לשון ההוא לשון קדושין הוא, היכי מקדשא והלא אינה בקיאה בלשון והואיל ולא דיבר עמה להתקדש לו ואינה מבינה ענין הדברים לא נתרצית להתקדש לו. הכי נמי. דהוו קדושי דתנן היה מדבר עמה על עסקי קדושיה ונתן לה ולא פירש דיו. למלאכה. משמעי, ואע"פ ששניהם מודים שלקידושין נתכוונו אינן קידושין שהרי העדים לא נתברר להם אמתת הלשון בעת ששמעוהו ונמצא שאין הדבר תלוי במה שראו העדים, ומסתברא אם תחלה אמרו לעדים הרי את מקודשת לי ואח"כ אמרה לשם קדושין בזה הלשון, והיא תאמר שהלשון תבין לשם קדושין, דודאי הוו קדושין, שבשעה ששמעו העדים הלשון [נתברר להם] שהן קדושין דלא שייך הכא לומר בטלה דעתו אצל כל אדם כדאמרינן בשבת [צב, א] דאנשי הוצל שמוציאים משוי על ראשם אם עשו בשבת פטור דבטלה דעתן אצל כל אדם, דבשבת מלאכת מחשבת אסרה תורה, אבל קדושין בכל לשון שהוא לשון קדושין שהכין ובתבין וביינו השומעים גם כן כשנתקדשה מקודשת, דהא חרופתי מקודשת, דהא חרופה הואיל וביהודה הוי לשון קדושין הויא מקודשת ביהודה. ומסתברא דהא דאיסתפקא לן בהני לישני אי לקידושין משמעי, הטעם מפני שהעדים מסופקים אם לא על עסקי קדושיה אבל אם לא היה מדבר עמה על עסקי קדושיה ודאי למלאכה משמעי, ואפילו שניהם מודים שלקדושין נתכוונו אין כאן עדים כלל, אבל בלישני דלעיל שהם לשון קדושין אפילו לא דיבר עמה על עסקי קדושין אם היא מודה שהבינה הלשון מקודשת שהרי הבינה הלשון ונתרצית והלשון הוא לקדושין ויש כאן עדים. וכ"נ דעת הר"ם שכתב פ"ג [ה"ז] דאין חוששין למלות אלו, וכן לאיזה מלות חוששין אם לא היה מדבר עמה על עסקי קדושיה, אלא ודאי שזה החילוק בין מלות אלו ומלות שהם לשון קדושין. גופא היה מדבר עמה. במסכת מעשר שני פ"ד [מ"ז] תנינא לה גבי גט נמי אע"ג דלא בעינן דעתה דידה צריך שיגלה דעתו שנותנו לה בתורת כריתות ומדברנן כמו שכתבנו בגיטין פרק הזורק. [מעניין לעניין] באותו ענין. שתקף שאמרה הן כלומר שרוצה להתקדש לו בתורת הכסף. באותו ענין. כלומר מענין הקדושין לענין אחר והוא באותו ענין שאמר לה תרצי להתקדש לי ואמרה לו צריכה את לפרנסה, כמה יש לך נדוניא (כלומר מי שכיחא האי מילתא שיהיה אדם מקדש או מגרש ואינו מפרש או לא שכיחא), ובעוד שהיו עסוקים באלו הדברים נתן לה הכסף. והלכתא כרבי מחברו או הוו קדושי. בטיב גיטין. בהלכותיהן. לא יהא לו עסק. להיות דיין בדבר שמא יתיר ערוה וזהו עיוות שאינו יכול לתקן. דרב יהודה אמר שמואל. והוא שעוסקין באותו ענין דוקא [כלומר מי שכיחא האי מילתא שיהיה אדם מקדש או מגרש ואינו מפרש או לא שכיחא]. אמר לאשתו. בכתב, שכתב לה כן, אבל בדבור אינה מתגרשת. בת חורין. לא אמר כלום דבת חורין היא כשהיא תחתיו גם כן.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות